

۳۵۰۱۴/۲۰۷۹۴

شماره.....

تاریخ ۱۳۸۷/۲۲/۱۶

تصویب نامه کمیسیون موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت بازرگانی - وزارت صنایع و معادن - وزارت کار و امور اجتماعی
معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

وزیران عضو کمیسیون اقتصاد در جلسه مورخ ۱۳۸۷/۲/۲ بنا به پیشنهاد شماره ۱/۲۱۷۸ مورخ ۱۳۸۵/۱/۲۶ وزارت بازرگانی و به استناد مواد (۳۳)، (۳۶) و (۳۹) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ - و با رعایت تصویب نامه شماره ۳۷۳/۱۶۴۰۸۲ مورخ ۱۳۸۶/۱۰/۱۰ آیین نامه "ساماندهی خوشه‌ها و شبکه‌های صادرات‌گرای کسب و کار" را به شرح زیر تصویب نمودند:

آیین نامه ساماندهی خوشه‌ها و شبکه‌های صادرات‌گرای کسب و کار

ماده ۱- اهداف این آیین نامه، افزایش سطح رقابت پذیری صادرات کشور، کاهش موانع ناشی از اندازه بنگاه‌ها و حمایت از کار جمعی و مشترک آنها در صادرات و بویژه هدایت بخشی از منابع پیش‌بینی شده جهت گسترش بنگاه‌های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین از طریق ایجاد، توسعه و ارتقای خوشه‌ها و شبکه‌های صادرات‌گرا است.

ماده ۲- در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مربوط به کار می‌روند:

الف - خوشه‌های کسب و کار: مجموعه‌ای از بنگاه‌های کسب و کار که در یک مکان جغرافیایی یا ملی در تولید و عرضه یک یا چند محصول (کالا و خدمت) مشابه یا مرتبط و یا مکمل فعالیت می‌نمایند. هر خوشه به صورت شرکتی با شخصیت حقوقی مستقل تشکیل و اداره می‌شود و سرمایه آن متعلق به بنگاه‌های یاد شده است.

ب - شبکه‌های کسب و کار: مجموعه‌ای از بنگاه‌های کسب و کار در فعالیتهای مشترک دارای پراکتدگی جغرافیایی

۳۵۰۱۴/ت ۲۰۲۹۴

شماره.....

تاریخ ۱۳۸۷/۲۲/۲۶

تصویب نامه کمیسیون موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی

پ- اجزای خوشه‌های کسب و کار: تمامی حلقه‌های زنجیره تولید نظیر تولیدکنندگان و بنگاه‌های فعال و نیز تأمین‌کنندگان کالا و خدمات، خریداران، سازمان‌ها و نهادهای پشتیبان و اتحادیه‌هایی که در واحدهای مرتبط و پشتیبان طبقه‌بندی می‌شوند.

ت - خوشه‌های صادرات گرای کسب و کار: خوشه‌هایی که بخشی از محصولات آنها به صورت مستمر و منظم صادر می‌گردند یا دارای پتانسیل صادرات می‌باشند.

ث - عاملان توسعه خوشه‌ها: اشخاص حقیقی و یا حقوقی که تجربه کافی در حوزه بنگاه‌های کوچک و متوسط و نیز بازاریابی و صادرات دارند و دارای قابلیت‌های ایجاد ارتباط مثبت و اثربخش، قدرت تحلیل اقتصاد کسب و کار، آشنا به رویکردهای کل گرا و سیستمی، مدیریت استراتژیک، توان حل تعارضات، روحیه پویا و فعال باشند.

ج - توسعه خوشه‌ها و شبکه‌های صادرات گرا: تبدیل یا توسعه خوشه‌ها و شبکه‌های موجود بالفعل یا بالقوه به خوشه‌ها و شبکه‌های صادرات گرا

ماده ۳- کمیسیون اقتصاد دفتر هیئت دولت، تنظیم راهبردها و خط مشی‌های توسعه خوشه‌های صادرات گرا، تعیین مشوق‌ها و کمک‌ها و رفع موانع را بر عهده خواهد داشت و در موارد مربوط به خوشه‌های مزبور از وزیران سایر وزارتخانه‌های ذیربط جهت حضور در جلسه دعوت به عمل خواهد آمد. کارگروه کارشناسی توسعه خوشه‌ها و شبکه‌های صادرات گرا با عضویت نمایندگان دستگاه‌های عضو شورا و سایر دستگاه‌های ذیربط حسب مورد تشکیل و دبیرخانه آن در وزارت بازرگانی (سازمان توسعه تجارت ایران) مستقر می‌گردد.

تبصره - کارگروه توسعه صادرات استان‌ها وظایف کارگروه کارشناسی توسعه خوشه‌ها و شبکه‌های صادرات گرا را در استان‌ها انجام می‌دهند و سازمان‌های بازرگانی استان‌ها دبیرخانه آن خواهند بود.

ماده ۴- برخی زمینه‌های فعالیت‌های خوشه‌های صادرات گرای کسب و کار عبارتند از: خوشه‌های صادرات گرای کسب و کار در کلیه زیربخش‌های صنعت و معدن، خدمات و کشاورزی (به ویژه صنایع غذایی و تبدیلی)، فرهنگی، هنری، صنایع خلاقه، ترانزیت و حمل و نقل، تجارت مرزی، صنایع دستی، فرش دستباف، اصناف، خدمات بهداشتی، خدمات آموزشی، فناوری اطلاعات، گردشگری، صنایع نوین که در سطوح ملی، منطقه‌ای، استانی و محلی توزیع می‌گردند.

ماده ۵- به منظور تأمین اهداف موضوع این آیین‌نامه دستگاه‌های اجرایی زیر وظایف مشروح زیر را به عهده دارند:

۲۰۲۹۴ / ۳۵۰۱۴ ک

شماره.....

تاریخ ۱۳۸۷/۲/۲۶

تصویب نامه کمیسیون موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی

- الف - سازمان صنایع کوچک و شهرکهای صنعتی ایران: ارائه کمکهای فنی و مشاوره‌های صنعتی
- ب - سازمان توسعه تجارت ایران: ارائه کمکهای فنی و مشاوره‌های صادراتی
- پ - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران: تقویت فرهنگ‌سازی عمومی در راستای ارتقای فرهنگ کارگروهی و جمعی و حرکت به سمت کارایی جمعی، تقویت سرمایه اجتماعی و کمک به رفع آسیبهای سرمایه اجتماعی به عنوان پیشنیاز اصلی موفقیت طرحها
- ت - وزارت کار و امور اجتماعی: تدوین و هدایت بخشی از سیاستهای اشتغال و بخشی از منابع اختصاص یافته به امر اشتغال‌زایی به سمت خوشه‌ها و شبکه‌های صادرات گرا
- ث - وزارت تعاون: کمک به تشکیل اجزای مختلف خوشه‌های صادرات گرا در قالب شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی و تنظیم سیاستهای حمایتی
- ج - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران: تخصیص منابع ارزی و هدایت بخشی از تسهیلات بانکی به سمت خوشه‌های صادرات گرا
- چ - بانک‌های تجاری و تخصصی و بویژه بانک توسعه صادرات ایران: ارائه تسهیلات مالی
- ح - صندوق ضمانت صادرات ایران: پوشش ریسک‌ها و ضمانت‌ها
- خ - معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور: پیش‌بینی اعتبارات لازم در لویح بودجه سالانه
- د - سایر وزارتخانه‌ها و مؤسسه‌های دولتی: حسب مأموریت هریک از آنها در سطح ملی
- ذ - واحدهای استانی وزارتخانه‌ها و مؤسسه‌های دولتی: حسب مأموریت هریک از آنها در سطح استان، شهرستان، شهر، بخش و دهستان
- تبصره -** اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران، اتاق‌های بازرگانی و تعاون استانی و کلیه تشکلهای تولیدی و صادراتی و صنفی رسمی کشور وظیفه تشویق و تسهیل توسعه خوشه‌ها و شبکه‌ها و حسب مورد انجام وظایف عاملان توسعه خوشه‌ها و شبکه‌ها را به عهده دارند.
- ماده ۶-** برخی از وظایف عمومی و مشترک دستگاه‌های اجرایی ذیربط در راستای اهداف این آیین‌نامه به شرح زیر است:
- الف - شناسایی و معرفی خوشه‌های صادرات گرا مرتبط با مأموریت هر دستگاه در مناطق مختلف کشور
- ب - کمک به برگزاری دوره‌های آموزشی فنی و تخصصی تولیدی با کیفیت بهتر جهت نیروهای انسانی مورد نیاز خوشه‌ها

۲۰۷۹۴/ت ۳۵۰۱۴ ی

شماره.....

تاریخ.....
۱۶ / ۲ / ۱۳۸۷

تصویب نامه کمیسیون موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی

- پ - اطلاع رسانی و فرهنگ سازی در بخش فعالیت مربوط به مزایای خوشه ها و توسعه خوشه ها در بخش
- ت - انتخاب و اولویت گذاری توسعه خوشه ها از میان خوشه های بالفعل و بالقوه صادراتی براساس معیارهای گزینش
- ث - طراحی چارچوب های سامان دهی و توسعه خوشه ها
- ج - هدف گذاری و برنامه ریزی توسعه خوشه ها
- چ - معرفی افراد و دفاتر واجد شرایط به عنوان عاملان توسعه خوشه ها و یا تیم های توسعه خوشه ها
- ح - تهیه فهرست های تلفیقی خوشه های صادرات گرا در سطح ملی و استانی و فهرست اولویت های سرمایه گذاری
- خ - ارائه فهرست های مربوط به مراجع ذیربط، بانک ها و سایر نهادهای تخصصی
- د - اطلاع رسانی فهرست ها به متقاضیان سرمایه گذاری جهت استفاده از تسهیلات بنگاه های زودبازده و سایر تسهیلات و منابع
- ذ - حمایت و پشتیبانی از طرح های توسعه خوشه ها در کلیه مراحل
- ر - پیشنهاد طرح ها جهت توسعه خوشه ها و رفع موانع و تنگناها
- ز - نظارت بر اجرا و ارائه گزارش عملکرد به وزارت بازرگانی
- ژ - شناسایی و تعیین نهادهای پشتیبان و زیرساخت های فیزیکی و نرم افزاری
- ماده ۷- معیارهای انتخاب و اولویت گذاری خوشه های صادرات گرا جهت توسعه یا تکمیل و ارتقا به ترتیب عبارتند از:
- الف - سهمی از صادرات در سال های گذشته یا پتانسیل های صادراتی و بازارهای رو به رشد
- ب - میزان ارزش افزوده تولید داخل
- پ - وجود ظرفیت تولید در منطقه جغرافیایی بر مبنای بنگاه های کوچک و متوسط
- ت - وجود ارتباطات پسین و پیشین در منطقه و در سطح ملی و مزیت های نسبی و بالقوه رقابتی (فرایند، محصول، هزینه و منابع)
- ث - امکان توسعه سریع
- ج - وجود بنگاه های فعال اصلی
- چ - حداقل سطحی از سرمایه اجتماعی و مهارت های مدیریتی مورد نیاز در دستگاهها

شماره ..... ۲۹۴ / ۲۵۰۱۴ ت

تاریخ ..... ۱۳۸۷ / ۲ / ۱۶

تصویب نامه کمیسیون موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی

ماده ۸- وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌های اجرایی ذریبند موظفند در انتهای هر سال، برنامه توسعه خوشه‌های صادرات گرای مرتبط با مأموریت خود را براساس تلفیق و اولویت بندی طرح‌های درخواستی متقاضیان و نیز بنا به تشخیص خود، تنظیم و به کمیسیون اقتصاد دفتر هیئت دولت ارائه نمایند.

ماده ۹- رئیس اقدامات حمایتی دستگاه‌های اجرایی از توسعه خوشه‌های صادرات‌گرا در دو گروه کمک‌ها، حمایت‌ها و مشوق‌های مالی و غیر مالی که به پیشنهاد وزارت بازرگانی در بودجه سالانه لحاظ خواهد شد، به شرح زیر می‌باشد:

۱- کمک‌های عمومی، فنی و تخصصی:

- الف - کمک به ایجاد فضای محیطی مساعد برای توسعه خوشه‌ها
- ب - کمک به توسعه زیر ساخت‌های تخصصی صادرات گرا
- پ - کمک به برنامه‌های صادراتی خوشه‌ها
- ت - کمک به ایجاد واحدهای خدمات کسب و کار خوشه‌ها یا مراکز ذریبند
- ث - کمک به ایجاد، توسعه و بهبود وضعیت شبکه‌ها و کنسرسیوم‌های صادراتی، شرکت‌های تخصصی صادراتی، اتحادیه‌ها و تشکل‌های صادراتی
- ج - کمک به ایجاد یا بهبود نهادها و واحدهای پشتیبان
- چ - کمک به ایجاد یا توسعه واحدهای مرتبط
- ح - کمک به ایجاد، توسعه و بهبود منابع و تسهیلات مشترک
- خ - کمک به ایجاد، توسعه یا بهبود تخصصی کردن زیرساخت‌های موجود
- د - کمک به ترویج و معرفی خوشه‌ها در بازارهای صادراتی
- ذ - کمک به تحقیقات بازارهای صادراتی
- ر - کمک به فرهنگ سازی و تحکیم و بهبود سرمایه اجتماعی
- ز - کمک به فعالیت‌ها و پروژه‌هایی که منجر به افزایش پتانسیل صادرات خواهد شد.
- ژ - کمک به تشکیل شرکت‌های تعاونی ذریبند خوشه‌ها
- س - سایر کمک‌ها

۲۰۷۹۴/ت ۳۵۰۱۴

شماره.....

تاریخ ۱۳۸۷/۳/۲۶

تصویب نامه کمیسیون موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی

۲- حمایت های مالی:

الف - کمکها ، مشوقها و حمایت های مستقیم اجرایی مالی به صورت هدقمند و برای مدت محدود تا گذر خوشه از مرحله اولیه راه اندازی خواهد بود و شامل جوایز صادراتی نیز می گردد.

ب - مشوقها و جوایز صادراتی خوشهها شامل اقدامات مشترک صادراتی نظیر اطلاع رسانی و تبلیغ و ترویج مشترک در بازارها، ایجاد دفاتر بازاریابی مشترک، منابع مشترک عملیاتی صادرات از جمله انبارها، پایانه های تخصصی و غیره و مشارکت گروهی در نمایشگاهها و هیئت ها و بخشی از هزینه مطالعات شناختی طرحها و نظایر آن خواهد شد.

تبصره ۱ - اقدامات حمایتی دستگاهها معطوف به طرحها و پروژه های خوشه های صادرات گرا و فعالیت های مشترک و گروهی مرتبط به خوشهها خواهد بود.

تبصره ۲ - وزارت بازرگانی (سازمان توسعه تجارت ایران) حداکثر دو ماه پس از ابلاغ این آیین نامه "بسته حمایتی و دستورالعمل اجرایی حمایت های صادراتی خوشه های صادرات گرا" را تنظیم و به کمیسیون اقتصاد دفتر هیئت دولت پیشنهاد خواهد نمود.

تبصره ۳ - وزارت بازرگانی اعتبار مورد نیاز این ماده را هر ساله در بودجه سالانه خود پیش بینی می نماید.

ماده ۱۰ - سازمان توسعه تجارت ایران به عنوان متولی ایجاد و حمایت خوشهها با همکاری تخصصی و فنی دستگاه های مرتبط در امر خوشه های صادرات گرا تعیین می گردد که تدوین نظام اجرایی طرحها و پروژه های ایجاد و توسعه خوشه های صادرات گرا را با همکاری دستگاه های اجرایی ذیربط بر عهده داشته و همچنین مرجع نظارت بر اجرای نظام مزبور خواهد بود.

ماده ۱۱ - بهره گیری از تسهیلات مندرج در این آیین نامه منوط به قرار داشتن طرح در فهرست خوشهها مصوب کمیسیون اقتصاد دفتر هیئت دولت و تأییدیه ایجاد یا توسعه خوشه های صادرات گرا توسط کارگروه کارشناسی در مرکز یا کارگروه توسعه صادرات استان و صدور گواهی با امضای مشترک سازمان توسعه تجارت ایران و دستگاه ذیربط بوده و متقاضی توسط سازمان توسعه تجارت ایران به بانک عامل معرفی می شود.

تبصره - دستورالعمل مربوط به فرایند اخذ تقاضا و بررسی و صدور گواهی ظرف دو ماه توسط سازمان توسعه و تجارت ایران تهیه و پس از تصویب از سوی وزیر بازرگانی ابلاغ خواهد شد.

شماره ۷۹۴ ت ۳۵۰۱۴ ی

..... شماره

تاریخ ۱۳۸۷/۲۲/۱۶

تصویب نامه کمیسیون موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی

ماده ۱۲- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران، تشکلهای خصوصی و تعاونی می‌توانند طرح‌های توسعه یا تکمیل و ارتقای خوشه‌های صادرات گرا را در کلیه کالاها و خدمات بالفعل یا بالقوه صادراتی مطابق چارچوب‌ها و ضوابط تنظیمی مصوب به سازمان توسعه تجارت ایران در مرکز و سازمان‌های بازرگانی در استانها تسلیم نمایند. سازمان‌های مزبور موظفند ظرف سه ماه نظر خود را اعلام و در صورت تأیید مطالعات شناختی انجام شده، مراتب را جهت تهیه مطالعات جامع به متقاضی اعلام خواهند نمود. متقاضی موظف است ظرف شش ماه در چارچوب تعیین شده، طرح نهایی را ارائه نماید. طرح‌های تصویب شده جهت استفاده از تسهیلات و حمایت‌های مورد نظر به دستگاه‌های اجرایی ذیربط و بانک‌ها معرفی می‌گردند.

تبصره ۱- عاملان توسعه خوشه‌ها از میان اشخاص حقیقی و حقوقی و تشکلهای واجد شرایط با اولویت بخش تعاون انتخاب خواهند شد.

تبصره ۲- چارچوب مورد نظر این بند در آیین‌نامه جداگانه‌ای توسط کارگروه کارشناسی تهیه و جهت تصویب به کمیسیون اقتصاد دفتر هیئت دولت ارائه خواهد شد.

ماده ۱۳- نحوه عمل و چگونگی اجرای طرح‌ها در دستگاه‌های اجرایی در رابطه با خوشه‌های صادرات گرا توسط وزارتخانه‌های بازرگانی و صنایع و معادن تهیه و پس از تصویب در کمیسیون اقتصاد دفتر هیئت دولت از سوی کمیسیون مذکور ابلاغ خواهد شد. دستگاه مربوط موظف است، برنامه مستمر آموزشی توسعه خوشه‌ها را ظرف سه ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه تدوین و در اختیار موسسات آموزشی مورد تأیید خود قرار داده و بر اجرای آن نظارت نماید.

ماده ۱۴- طرح‌ها، پروژه‌ها و فعالیت‌های مشترک و جمعی ذیل طرح‌های توسعه خوشه‌های صادرات گرا که مطابق ضوابط این آیین‌نامه تنظیم می‌شوند، مشمول تصویب نامه شماره ۳۴۰۵۵/ت/۴۶۴۶۸ هـ مورخ ۱۳۸۴/۹/۵ بوده و از کلیه تسهیلات و امتیازات مقرر در آیین‌نامه مذکور برخوردار می‌باشند.

تبصره - کارگروه‌های اشتغال و سرمایه‌گذاری استان‌ها موضوع تصویب نامه شماره ۳۴۰۵۵/ت/۴۶۴۶۸ هـ مورخ ۱۳۸۴/۹/۵ موظفند طرح‌ها، پروژه‌ها و فعالیت‌های ماده (۱۲) را پس از تصویب کارگروه کارشناسی یا کارگروه توسعه صادرات استان موضوع ماده (۷۰) قانون برنامه سوم توسعه تنفیذی در ماده (۸۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و انجام تشریفات این ماده در اولویت قرار دهند.

۳۵۰۱۴/۲۰۲۹۴
شماره.....
تاریخ... ۱۳۸۷.۱.۲۱

تصویب نامه کمیسیون موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی

ماده ۱۵- وزارت بازرگانی در چارچوب مصوبات کمیسیون اقتصاد دفتر هیئت دولت و با هماهنگی دستگاه‌های ذیربط به منظور کمک به تأمین بخشی از هزینه‌های مورد نیاز طرح‌های مطالعاتی، آموزشی و ترویجی و همچنین ارائه مشوق‌هایی برای ایجاد زیرساخت‌های تخصصی مرتبط، موظف است اعتبار لازم را در بودجه سالانه خود پیش‌بینی و به معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور ارایه نماید.

ماده ۱۶- وزارت بازرگانی مسئول نظارت بر حسن اجرا و پیگیری این آیین‌نامه بوده و گزارش‌های عملکرد آن را به کمیسیون اقتصاد دفتر هیئت دولت ارائه خواهد نمود.

این تصویب نامه در تاریخ ۱۳۸۷/۲/۱۴ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

پرویز داودی
معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رییس جمهور، دفتر رییس قوه قضاییه، دفتر رییس مجمع تشخیص مصلحت نظام، دفتر معاون اول رییس جمهور، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور، معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رییس جمهور، معاونت حقوقی و امور مجلس رییس جمهور، معاونت اجرایی رییس جمهور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی، اداره کل قوانین و مقررات کشور، اداره کل حقوقی، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، استانداری‌های سراسر کشور، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

